

Motion till riksdagen 2008/09:Ub14

**av Rossana Dinamarca m.fl. (v)
med anledning av prop. 2008/09:68**

Yrkeshögskolan

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om examina inom yrkeshögskolan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om övergång mellan yrkeshögskola och universitet och högskolor.

2 Investera i kunskap

Sverige är och ska förbli en nation som satsar på kunskap. Där ligger vår konkurrenskraft. Vägen framåt är inte låga löner och sämre arbetsmiljö. Ska vi möta utmaningen om ett modernt land som investerar för framtiden måste vi satsa på barn, ungdomar och vuxna. En politik som syftar till att skapa jobb och utveckla välfärden måste omfatta hela utbildningssystemet. Redan förskolan ger barn möjligheter till utveckling och lärande. Skolans centrala uppgift är att ge varje elev gedigna kunskaper och lust att ständigt vilja lära mer. Det livslånga lärandet fortsätter genom gymnasium, högskola, vuxenutbildning och forskning. Och för oss är det självklart att det livslånga lärandet ger alla chansen gång på gång, vägen genom ett utbildningssystem är inte alltid snörrät. Samhällsförändringen i stort påverkar också arbetslivet och olika yrken varför vidareutbildning och kompetensutveckling kommer att bli allt viktigare. Att kunna lära nytt mitt i arbetslivet blir alltmer angeläget. Utgångsläget är att vi har en relativt jämn och hög utbildningsnivå i Sverige. Ambitionen är självklart att stärka denna position. Investeringarna i utbildning måste vara långsiktiga. För Vänsterpartiet är allas möjlighet till livslångt lärande en naturlig utgångspunkt oavsett människors kön, klass, etnicitet, ålder, sexuella läggning eller funktionshinder. Livslångt lärande lägger grunden för utveckling av vårt samhälle; näringsliv, offentlig förvaltning, kultur, föreningar och individer.

Fel! Okänt namn på

3 Yrkeshögskolan utvecklas

Vänsterpartiet är positivt till en yrkeshögskola. Det var vi som tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet initierade en utredning på området. Syftet för oss var och är att öka kvaliteten på de eftergymnasiala utbildningarna, och yrkeshögskolan skulle fungera som ett paraply för de eftergymnasiala yrkesutbildningarna. Kvalificerad yrkesutbildning och högskoleutbildning är två mycket viktiga delar som kompletterar varandra. Vi vill se en fortsatt utveckling av yrkeshögskolan såväl kvalitativt som kvantitativt. Vi vet att övergångar mellan olika utbildningsformer ger fler människor möjlighet till utbildning vilket gagnar Sveriges utveckling. Vi menar därför att broar, med trafik i bägge riktningarna, mellan yrkeshögskolan och högskolan är mycket viktiga. Det är därför viktigt att exempelvis möjliggöra övergångar mellan yrkeshögskola och högskola. Så ser inte regeringens förslag ut. Regeringen gräver i själva verket diken.

4 Regeringen drar ned på yrkeshögskolans platser

Regeringens förslag till yrkeshögskola riskerar emellertid att bli ett luftslott. De 50 miljoner kronor som regeringen avsätter är helt otillräckligt för att möta människors behov och arbetsmarknadens efterfrågan, inte minst nu när vi går in i en djup lågkonjunktur. Av de drygt 21 000 utbildningsplatserna inom kvalificerad yrkesutbildning för 2008/09 kommer bara ca 15 000 att finnas kvar 2010/2012 om inte mer pengar skjuts till av regeringen. Det blir alltså neddragningar och inte satsningar på den kvalificerade yrkesutbildningen. Vänsterpartiet har i såväl sin budgetmotion som sitt stimulanspaket föreslagit rejäla satsningar på ökat antal platser.

5 Yrkeshögskolans utbildningar ger arbete

Den kvalificerade yrkesutbildningen är en viktig del i att förse arbetsmarknaden med utbildad arbetskraft. I en undersökning som SCB gjort visade det sig att 2007 fick nio av tio arbete efter att ha gått en kvalificerad yrkesutbildning. Detta är självfallet oerhört viktigt och visar hur väl utbildningarna har matchat arbetsmarknadens behov samt individers önskemål.

Yrkeshögskolan är och kommer att vara viktig både för ungdomsstuderande och för vuxenstuderande. Chanserna till kompetensutveckling, vidareutbildning, ny utbildning och annan komplettering ska finnas öppen för vuxna under hela yrkeslivet. Detta är en fråga om att alla ska ha rätt till en andra chans. Neddragningarna av den kommunala vuxenutbildningen har varit omfattande. Regeringen backar nu delvis, men antalet platser kommer

ändå inte upp till 2006 års nivå med nuvarande politik. Vi menar att det är fullständigt otillräckligt och har föreslagit en kraftig utbyggnad av den kommunala vuxenutbildningen.

Under de senaste åren har det skett en omfattande utbyggnad av den eftergymnasiala yrkesutbildningen, inte minst av den kvalificerade yrkesutbildningen (KY) men även andra påbyggnadsutbildningar på eftergymnasial nivå och högskolenivå. Det här har varit en bra utveckling. Hade inte regeringen avbrutit den utredning vi initierade och beslutat om en ny utredning, hade en yrkeshögskola redan varit på plats. En yrkeshögskola ska arbeta med kvalitetssäkring, utvärdering och utveckling av de kvalificerade yrkesutbildningarna. Regeringens förslag är otillräckliga. Vi vill se betydligt fler platser inom de eftergymnasiala yrkesutbildningarna.

6 Vilka utbildningar ska ingå i yrkeshögskolan?

Utgångspunkten för att bestämma vad som är eftergymnasial utbildning i Sverige är de förkunskapskrav som ställs. Om utbildningen ställer krav på och bygger vidare på kunskaper som motsvarar de som kan fås på gymnasieskolans nationella program, ska utbildningen betraktas som eftergymnasial. Huvuddelen av dessa utbildningar i Sverige finns på universitet och högskolor. Dessa utbildningar har särskilda krav på forskningsanknytning och mål för att vara högskoleutbildning.

De eftergymnasiala yrkesinriktade utbildningarna i övrigt samlas nu systematiskt under det paraply som ska kallas yrkeshögskolan. Detta bidrar till att säkerställa kvalitet och skapa identitet. Vi påbörjade detta arbete under förra mandatperioden. Vi beklagar att regeringen dröjt med att realisera och genomföra detta viktiga organisatoriska steg.

Vi ser risker med regeringens resonemang om hur gymnasieskolan bör förändras. Då vi fortfarande väntar på en proposition på det området måste vi också lyfta fram frågeställningen om behörighet. Vänsterpartiet är kritiskt till att inte alla gymnasieprogram kommer att ge samma allmänna behörighet att studera vidare. Kommer detta att påverka yrkeshögskolans behörighetskrav? Och kommer dessa då att skilja sig från kraven för att studera vid universitetet och högskolor? Om dessa skiljer sig åt kommer en tudelning att ske av den eftergymnasiala utbildningen i Sverige. Vi vill tvärtom se en växelverkan mellan olika utbildningsformer på eftergymnasial nivå.

7 Samlat regelverk

Det är viktigt för studerande, utbildningsanordnare och arbetsmarknad att det för utbildningarna gällande regelverket är tydligt och överskådligt. Därför är det viktigt att yrkeshögskolan får ett samlat regelverk.

Fel! Okänt namn på

8 Ansvarig myndighet

På en rad punkter i propositionen återfinns att regeringen kommer att meddela vilken myndighet som kommer att utföra olika funktioner avseende yrkeshögskolan. Det gäller vilka utbildningar som ska ingå i yrkeshögskolan, beslut om dimensionering, kvalitetssäkring och uppföljning m.m. Vi finner denna otydlighet anmärkningsvärd. Vi har väntat länge på propositionen och att förslagen då inte är mer klara skapar ytterligare väntan. Yrkeshögskolan behöver utvecklas och fyllas med nya och fler platser. Inte avvakta fler besked.

9 Examen

Regeringen eller en myndighet som regeringen bestämmer ska meddela föreskrifter om vilka examina som ska få avläggas inom yrkeshögskolan. Regeringen bedömer att utbildningens omfattning bör anges i ett poängsystem där 100 poäng motsvarar 20 veckor. Regeringen föreslår två examina; en efter 200 poäng kallad yrkeshögskoleexamen och en efter 400 poäng plus ett självständigt arbete kallad kvalificerad yrkeshögskoleexamen.

Regeringen resonerar om, men klargör inte tillräckligt tydligt, vinsterna med att inom yrkeshögskolan etablera två olika examina. Remissinstanser som Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning, Högskoleverket, Göteborgs universitet, LO med flera har avstyrkt förslaget. Vi efterfrågar en tydligare genomlysning av konsekvenserna av att ha respektive inte ha två examina. Vi misstänker att två examina kommer att skapa mer oreda än tydlighet för såväl studerande som arbetsmarknad. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Det är, som vi tidigare poängterat, viktigt att det finns broar mellan olika utbildningsformer. För oss är det självklart att man med tidigare universitetsstudier i bagaget kan läsa inom yrkeshögskolan likväldigt som att studerande från yrkeshögskolan ska kunna läsa kurser vid universitet och högskolor. Ingen vinner på vattentäta skott. Därför bör examensbeskrivningarna vara tydliga så att denna övergång underlättas. Med två olika examina kan dessa övergångar ytterligare försvåras. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10 Dimensionering av utbildning

Det allvarligaste i regeringens hantering av frågan om en yrkeshögskola är att regeringen ägnat sig åt den formella strukturens framtid, men i faktisk politik i själva verket dragit ner och minskat på människors möjlighet att få gå en utbildning inom yrkeshögskolan.

För oss är möjligheterna till utbildning väsentliga för alla människor. Det livslånga lärandet genomsyrar vår politik. Yrkeshögskolan har en självklar

Fel! Okänt namn på

roll att spela. Yrkeshögskolan är en av de valmöjligheter som många unga människor har när de funderar över yrkesval och framtida arbetsmarknad. Och för många vuxna, som redan finns på arbetsmarknaden, är och kommer yrkeshögskolan att vara ett attraktivt alternativ när behovet av nya kunskaper och ny kompetens uppstår.

När regeringen har ägnat sig åt att systematiskt skära bort och skära ned människors möjligheter att läsa en utbildning, har Vänsterpartiet i stället lagt förslag om att investera i utbildning för att öka tillgängligheten och förstärka kvaliteten inom framför allt den offentliga sektorn.

11 Validering

Validering av kvinnors och mäns yrkeskunskaper är av oerhört stor vikt för att kunna komplettera med nya kunskaper. Därför vill vi utveckla strukturer som förnyar och förbättrar den validering som finns i dag. Vi menar att utvecklingspotentialen för många människor blir tydligare om tidigare erfarenheter som inte är dokumenterade kan valideras och dokumenteras. Vi hade därför förväntat oss att regeringen nu skulle återkomma till riksdagen med ett förslag på utformande som bl.a. baserades på Valideringsdelegationens rapport. Nu ska frågorna ytterligare utredas och beredas varför reell utveckling av validering ytterligare fördröjs.

Regeringen måste ta ett samlat grepp när det gäller validering så att olika delar av utbildningssystem och arbetsmarknaden enkelt, tydligt, kvalitets- och rättssäkert kan samverka. Annars befarar vi att personer kan falla mellan stolar och inte få hjälp av validering att komma vidare med ny utbildning. Kriterier för validering måste vara öppna och tydliga för att vara fullt ut användbara. Ytterligare en farhåga är att inte regeringen tycks ha löst hur en validering av praktiska kunskaper från Yrkeshögskolan ska värderas om en person vill läsa vidare på högskolan.

Stockholm den 12 december 2008

Rossana Dinamarca (v)

Siv Holma (v)

Elina Linna (v)

Lena Olsson (v)

Amineh Kakabaveh (v)

Eva Olofsson (v)